

nieuwe boeken, verslagen e.d.

Vlieboek 3

Van 3-15 augustus 1970 hield de Vogelwerkgroep van de CUN het vijfde werkgroepkamp op Vlieland waar speciaal het voedselgedrag van enkele wadvogels (Bergeend, Steenloper, Rosse Grutto, Tureluur, Kok- en Stormmeeuw) en de ligging van de voedselgebieden werden bekeken. Twee maal werd een vogeltelling gehouden, waarbij op het eiland geconcentreerde steltlopers, eenden, meeuwen en sterns zijn geteld. R. Bijlsma, J. van der Kamp, J. Odink, E. Osieck, G. Sleuwhoek en J. Steketee namen één of meerdere hoofdstukken voor hun rekening. L. Buurma schreef over de Noordse Stern na de broedtijd, het getij- en het foeragegedrag, de slaaptrek en de aanwezigheid op Vlieland, de foerageren van Visdief en Dwergstern. Een samenvatting van de wadvogeltellingen in augustus op Vlieland geeft een betrouwbare indruk met interessante getallen.

Vlieboek 3. Gestencild, 106 pagina's, onder redactie van Rob Bijlsma (Hindelaan 5, Wageningen-Hoog, tel. 08370-13543). Uitg. Vogelwerkgroep der Algemene Christelijke Jeugdbond voor Natuurstudie en Natuurbescherming. Te bestellen door storting van f 3,— (+ f 3,— verzendkosten) op girorek. 3 213 358 t.n.v. de kampsecr. VWG, Studentenlaan 2a, Groningen.

Nestkasten en Vogelbosjes

Het boekje over nestkasten en vogelbosjes van 'Vogelbescherming' is herzien én gemoderniseerd. Veertien modellen van nestkastjes worden beschreven met gegevens over materiaal, ophangen, controle, reiniging, onderhoud en beveiliging. Zwarte Kraaien, Eksters en Vlaamse Gaaien worden nog als de grote zwarte pietten beschouwd, o.i. voor een deel ten onrechte. Toch zouden ze 'buiten de stad' door jachtgerechtigden te vuur én te zwaard bestreden worden. Wetenschappelijke onderzoeken komen meer en meer terug op deze handelwijze.

Voor aanleg, onderhoud en beplanting vogelbosjes en ontwerp van schuilhut en vijver worden in het kort gegevens verstrekt. Een lijst van geschikte begroeiing op diverse grondsoorten (met schetsjes) is toegevoegd. Een boekje dat in een behoefte zal voorzien.

Synonymus: Nestkasten en Vogelbosjes. 34 pag., 10 foto's, 18 zwart-wit tekeningetjes, 1 kleurenplaat (1977), Uitg. Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels, Zeist. Prijs f 4,50.

Natuurgebieden in gemeente Den Helder

De Atlas van de natuurgebieden in de gemeente Den Helder heeft een eerste supplement gekregen. Voor belangstellenden is de atlas nog verkrijgbaar (zie jaargang 24, nr. 6, pag. 334) mét dit supplement.

Bomen en Vogels

De Bomenstichting heeft pas geleden een nieuw informatieblad (blad no. 17) uitgegeven dat de nauwe betrekking tussen bomen en vogels beschrijft. De betekenis van bomen voor vogels (als broedplaats, leverancier van nestmateriaal, voedselbron, slaap- en rustplaats, schuilplaats, uitkijkpost en zangpost) en de betekenis van vogels voor bomen (zaadverspreiding, voorkomen en bestrijden van insectenplagen), evenals een hoofdstukje over bomen en vogels in groter verband, worden hier in het kort behandeld. Jaap Taapken verzorgde de tekst.

De informatiebladen kunnen worden besteld door overmaking van f 2,— per blad op postgiro 2108755 t.n.v. Bomenstichting, Zeist, onder vermelding van het nummer van het gewenste informatieblad (Bomen en vogels: nr. 17). Ook de voorgaande bladen, die over verschillende onderwerpen handelen, zijn nog leverbaar.

Rietganzen

Door 'Watervogels' werd een rietganzennummer uitgegeven (2e jaargang nr. 2) met artikelen van G. L. Ouweneel (De Rietgans in het Noordelijke deltagebied in de winter van 1975-1976), G. Slob (Enige aantekeningen over het voorkomen van de Rietgans in het Zuidelijk deltagebied), L. M. J. van den Bergh (De Rietganzen van de Nederrijn), J. Philippoona (gegevens over rietganzen in westen van Noordoostpolder en Zuiden van Friesland in 1975-1976), H. Litzbarski (Nachweise von in der DDR markierten Saatgänsen in den Niederlanden), C. S. Roselaar (De geografische variatie van de Rietgans), G. Huyskens (De verspreiding van Anser fabalis fabalis en Anser fabalis rossicus in Europa buiten het broedseizoen).

Vogels zien en leren kennen

Dit zakboekje bevat 107 kleurenfoto's van vogels, die vrijwel alle in ons land zijn waar te nemen. Verreweg de meeste behoren tot onze algemeen of vrij algemeen voorkomende broedvogels, een aantal komt hier regelmatig als wintergast. Op de bladzijde tegenover de kleurenfoto staat een beschrijving van de kenmerken en gegevens over het milieu, verder gegevens over voedsel, voortplanting en aanvullende interessante gegevens. De foto's zijn over het algemeen goed van kleur, maar het is bijzonder spijtig dat een groot deel van de foto's op of dichtbij het nest zijn genomen. Daarom vele opnamen ten spijt moet het ons voor de zoveelste maal van het hart dat we eens van al die nestfoto's af moeten. Het boekje werd uit het Duits voor Nederland bewerkt.

Dr. W. Thiede: Vogels zien en leren kennen. 144 pag., 107 kleurenfoto's. Vertaald en bewerkt door dr. M. A. IJsseling (z.j.). Uitg. W. J. Thieme & cie., Zutphen. Prijs f 13,50.

Verslag Vogelstudie 1976

Het 13e Verslag Vogelstudie over het jaar 1976 van het Contactorgaan voor Vogelstudie is zojuist verschenen. Het bevat een schat van waardevolle gegevens. Momenteel maken 120 werkgroepen deel uit van het adresbestand van het contactorgaan tegen slechts 35 in 1963. De jaarvergadering 1977 is vastgesteld op zaterdag 10 december 1977 om 10.00 uur in het Congressentrum te Utrecht.

Het verslag (98 gestencilde pag.) is kosteloos verkrijgbaar bij J. Steenman, Willibrordweg 1, Rhenen, tel. 08376-3015 voor hen die zich met de organisatorische kant van de vogelstudie bezighouden of daarin zijn geïnteresseerd.

Das Wasservogelreservat Münster

Bij de pogingen de vloeivelden bij Münster (500 ha) te beschermen werden nieuwe wegen ingeslagen voor wat betreft natuur- en vogelbescherming. Jorek geeft in een duidelijke, klare taal weer welke wegen men bij Münster heeft bewandeld en waarvan bij de beschermingsactiviteiten rond onze grote steden gebruik kan worden gemaakt. Een boekje dat zijn tijd vooruit is, óók wat betreft illustraties (geen nestfoto's!).

Norbert Jorek: Das Wasservogelreservat Münster. Ein neues Naturschutzkonzept setzt sich durch! 9 kleuren- en 81 zwart-wit foto's, 12 tekeningen, 66 pag. (1977). Uitg. Bund Natur- und Umweltschutz Nordrhein-Westfalen e.V., Bonn. Prijs DM 9,80 (Kilda-Verlag, Greven).

Voorjaarsjacht op de Houtsnip

In de serie *Themen der Zeit*, Heft 1, wordt de kwestie van de voorjaarsjacht op de Houtsnip in de Bondsrepubliek Duitsland nader belicht. Op 11 mei 1977 werd door de Bondsraad besloten dat de jacht op de Houtsnip niet langer dan van 16 oktober tot 15 januari geopend zal blijven (in Nederland van 15 oktober tot en met 31 januari). Vanaf 1 april 1977 is de voorjaarsjacht op de Houtsnip dus nu ook in de Bondsrepubliek gesloten. De schrijvers, werkzaam aan het Instituut für Wildbiologie und Jagdkunde van de Universiteit Göttingen, gaan nader in op de biologische aspecten van het probleem van de voorjaarsjacht (die in vele landen nog geopend is!), het biotoop en de populatie-ontwikkeling, de storende factor van de mens en argumenten vóór en tegen de voorjaarsjacht. Er blijkt slechts één argument vóór de voorjaarsjacht te zijn en dat is het plezier dat de jager er aan beleeft. In het lijstje van jachttijden en geschat aantal geschoten dieren per jaar worden voor Nederland 2000-3000 Houtsnippen per jachtseizoen vermeld. Dit aantal komt ons, mede in vergelijking met omliggende landen, wat laag voor.

Günter Nemetscheck & Antal Festetics: Zur Frage der Frühjahrsbejagung der Waldschnepe in der Bundesrepublik Deutschland. Serie: *Themen der Zeit*, Heft 1, 48 pag., talloze grafieken (1977). Uitg. Kilda Verlag, D-4402 Greven 1. Prijs DM 6,80.

Nederland is bijna klaar

Deze kritische beschouwing over de Zuiderzeewerken is een uitgave van De Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer. Hierin worden behandeld: het ontstaan van de Zuiderzee, de eerste droogleggingsplannen, Zuiderzeewerken, aanleg Afsluitdijk en IJsselmeerpolders, Markerwaard, plannen en nota's, waarde van het IJsselmeer, bedreigingen voor het IJsselmeer, verzilting, vergiftiging, vervuiling en toekomst.

In internationaal opzicht is het IJsselmeer van bijzondere betekenis als doortrek- en overwinteringsgebied voor watervogels, in het bijzonder voor het Nonnetje en de Kleine Zwaan. Als voedselgebied voor de Aalscholvers is het zelfs onmisbaar. De kustgebieden van het IJsselmeer hebben zich in de loop der jaren ontwikkeld tot de belangrijkste overwinteringsgebieden van Noordwest-Europa voor vele vogels. Het is vooral voor Krakeend, Toppereend, Kuifeend, Tafel-eend, Brilduiker, Grote Zaagbek en Meerkoet een overwinteringsgebied van internationaal belang. In het boek wordt gepleit het behoud van voldoende moerasgebieden. Inpoldering (Markerwaard) en in cultuur brengen (Zuidelijk Flevoland) betekent een méér dan evenredige afname van voedsel- en/of rustgebied.

Jaap van der Zwaag: Nederland is bijna klaar. 140 pag., vele zwart-wit foto's (1977). Uitg. De Vereniging tot Behoud van het IJsselmeer, postbus 1, Edam. Prijs f 15,— (bestelbaar door storting op giro 28.71.700 t.n.v. penningm. VBIJ, postbus 1, Edam). Voor onderwijs geldt een speciale prijs van f 10,— waarbij een map werkkaarten is toegevoegd. Bij afname van 10 ex. en meer eveneens f 10,— per stuk.

Texel

Een boek over de vogels van Texel met een indrukwekkend aantal foto's, waarvan een groot gedeelte in kleur. Nu eens geen dorre lijsten of beschrijvingen over het voorkomen via een systematische volgorde, maar een levendig verhaal met de beschrijvingen van alle belangrijke vogelgebieden op het eiland door de nestor van de Nederlandse vogelaars, die het eiland al ruim 70 jaar lang tot in alle uithoeken heeft doorkruist. Texel wordt niet voor niets het Vogeleiland genoemd. Schrijver weet de lezer te boeien met veel wetenswaardigheden en anecdotes, die men elders tevergeefs zal zoeken. Werner Layer verzorgde de illustraties, waarvan er sommige uitmunten in originaliteit en prachtige kleur (op pag. 14/15 de witte Scholekster van Texel!). Jammer dat hij soms zijn toevlucht tot nestopnamen heeft moeten nemen. Elke Texelganger zal het boek aanschaffen. Voor elke bezitter van het boek die nog nooit op Texel is geweest, een reden temeer om nu eens spoedig naar toe te gaan!

Jan P. Strijbos: Texel. Uniek vogelparadijs in de Waddenzee. Met illustraties van Werner Layer en de schrijver, 128 pag. (1977). Uitg. Het Spectrum B.V., Utrecht. Prijs f 29,50.

Aangeboden: gratis verblijf van eind augustus tot eind september (4 weken) in romantische behuizing met 3 ha. vogelrijk bos in Doorn voor max. 2 personen. Tegenprestatie: het verzorgen van (huis)dieren en planten en fysieke aanwezigheid. Graag i.v.m. korte termijn per omgaande schriftelijke reacties.

Ruud Rook, Ruïne Adam & Eva, Postweg, Doorn.

Tentoonstelling Dier en Kleur

Van 20 juni tot 18 september 1977 wordt er in de Hortus Botanicus, Rapenburg 73 te Leiden door het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie een tentoonstelling gehouden met als onderwerp 'Dier en Kleur'. De expositie is van maandag t/m zaterdag geopend van 10.00 - 16.30 uur en zondags van 12.30 - 15.30 uur.

De Wilde Eend en de tamme gans

Sedert een week of vier zwemt er in de kano-vijver te Rheden een wijfjes Wilde Eend met elf jongen. Zij wordt bijgestaan door een tamme witte gans, die erg goed voor de jongen zorgt. De gans duldt geen andere eenden in de nabijheid, dan wordt hij agressief. Van de 11 jongen hebben er 4 een oranje snavel net als de gans, de andere 7 niet. Ofschoon wij er iedere dag komen hebben we ze nog maar drie maal gezien. 't Is alsof ze zich schuilhouden. Zou het een geval van kruising zijn?

● H. G. van de Water, Wurfainlaan 36, Rheden (Gld.).

Tamme én wilde ganzen

In aansluiting op de mededeling van Remco Daalder in Het Vogeljaar 25 : 136 over een Grauwe Gans in gezelschap van tamme ganzen, hier iets over een vergelijkbaar gebeuren.

Rond het meertje 'de Vogelhoek' bij Hemelum (Zuidwest-Friesland) verblijft al enige jaren een (te) grote groep verwilderde 'tamme' ganzen, tijdens het winterseizoen 1976-1977 bestaande uit ongeveer 40 witte en 10 wildkleurige of bonte exemplaren.

Op 16 oktober 1976 zag ik voor het eerst 3 volwassen en 2 jonge Kolganzen tussen de verwilderde ganzen. Hoewel ze duidelijk als sub-groep te herkennen waren, gedroegen ze verder alsof ze er bij hoorden. Door hun geringere grootte en donkerder kleur waren de jonge kolganzen goed te onderscheiden van de wildkleurige verwilderde ganzen. Op 25 december 1976 waren er nog 4 Kolganzen aanwezig (3 volwassen en 1 jong exemplaar). De laatste waarneming was op 13 februari 1977, toen er nog 3 volwassen Kolganzen, nu als duidelijk afgescheiden groep aanwezig was. Het ziet er dus naar uit dat de Kolganzen gedurende de hele winter, de verwilderde ganzen gezelschap hielden.

Op 6 maart 1977 had zich weer een groep wilde ganzen bij de verwilderde tamme ganzen aangesloten. Ditmaal waren het 5 Grauwe Ganzen, die echter een week later verdwenen waren.

● Theunis Piersma, De Klaster 1, Hemelum.